

Hur många barn är för många?¹⁾

Ett människoliv är ingenting värt — ingenting är värt ett människoliv.
André Malraux

Världens befolkning, hållen i schack av vad Thomas Malthus kallade krigets, svältens och pestens järnhårda lag, uppnådde inte 1 miljard ännu år 1830, men hade stigit till 2 miljarder 1930 och till 3 miljarder förra året. Ökningen bara under detta år är mer än hela Storbritanniens befolkning. År 2000 väntas jorden ha en folkmängd av omkring 6,2 miljarder, dubbelt mot nu. Därefter blir statistikerna vilda: Om ökningen fortsätter som nu 600 år framåt har varje människa på jorden vid den tidpunkten bara en kvadratmeter att leva på. År 3500 skulle den sammanlagda vikten av människokropparna på jordens yta uppväga jordens egen vikt. År 6000 skulle den kompakta massan av människor slungas ut i rymden med ljusets hastighet. "Jordklotet har cancer", har en chef i Rockefellerstiftelsen sagt, "och cancercellen är människan."

Mera påtagligt och mera omedelbart hotar befolkningsexplosionen därigenom att den är koncentrerad till några av de fattigaste länderna på södra halvklotet, där

livet består av hunger och försaker till outhärdlighet. Också Föränta Staterna, vars befolkningstillväxt är 1,7 procent per år, är hårt ansträngda för att åstadkomma de 60.000 nya arbetsanställningar som behövs varje vecka och bygga de skolor som krävs för ytterligare 1 miljon barn som skall börja kindergarten nästa höst. För att inte tala om indierna, som till och med nu med knapp nöd kan hålla sig vid liv med en daglig kaloritillförsel av 1.700 — endast två tredjedelar av minimistandarden — men som ändå ökar varje år med ett tillskott jämförligt med Texas hela befolkning. Och i Sydamerika ökar befolkningen varje år med 2,3 procent medan produktionen endast växer med 1 procent. Nära hälften av människorna på jorden är under 20 år — alla i behov av mat, utbildning och tak över huvudet. "Varje barn som föds i dag i icke-kommunistiska länder", säger W. T. Nunley, verksam inom USA:s statsförvaltning, "har två chanser mot en att födas i en nation där medelinkomsten per capita är mindre än 5 dollar i månaden, med andra ord två chanser mot en att födas med tiggarpåse i handen."

Att fylla denna påse — eller hellre att utbyta den mot produktivt arbete — är grundvalen för västerländsk politik, ty, såsom president Kennedy uttrycker det, "ekonomisk bankrutt för dessa nationer skulle bli ödesdigert för USA:s nationella säkerhet, skadligt för vårt välstånd och pockande på vårt samvete." Föränta Staterna har redan använt 30 miljarder dollar till hjälp åt underutvecklade länder. Den sammanlagda hjälpen från Västerlans länder sedan 1950 — allmän och privat — uppgår till cirka 65,3 miljarder dollar. Men vad är resultatet? Man vill inte tala om det officiellt men privat medger man, att det mesta av denna hjälp har utplånats av befolkningsexplosionen.

"Befolkningssökningen hotar att ominstetgöra alla våra ansträngningar att höja levnadsstandarden i många av de fattiga länderna", säger Eugene R. Black, direktör i Världsbanken. "Vi kommer att hamna i en situation, där optimismen är den som tror att vi skall kunna hålla vår nuvarande levnadsstandard." Lord Casey, Australiens utrikesminister sedan många år, instämmer: "Största delen av utvecklingspengarna går förlorade." Den franske sociologen Germaine Tillion formulerar det ännu bryskare: "En katastrof är överhängande i dessa länder."

Vad kan göras mot denna överhängande katastrof, det är frågan. En sak är säker och det är att några av de bästa hjärnor som finns inom medicin och annan vetenskap kraftigt bidrar till att jordens befolkning ökar så hastigt. Ty den grundläggande orsaken till explosionen är inte ett ökat födelsetal, (i själva verket var den amerikanska födelsesiffran år 1800, 5,5 procent, högre än någon i hela världen i dag), — utan i stället det sänkta dödsstalet, huvudsakligen ett resultat av antibiotica och andra medicinska medel, upptäckta under andra världskriget.

Om vetenskapens attack mot Apokalypsens fyra ryttare har kastat pesten ur sadeln, varför kan den inte också besegra hungersnöden? Det finns somliga som säger att den kan det, och de lämnar anmärkningsvärda vittnesbörd för att bevisa det. Nya arter av ett härdigare vete t.ex. satte Argentina och Australien i stånd att tredubbla sin skörd, och det överbefolkade Israel har använt bevattning för att göra den en gång öde Negev-öknen blomstrande. Man uppskattar att endast en fjärdedel av arabländerna är uppodlad för närvarande — och endast 7 procent av Latinamerika. Och, på den jord som står till buds, skördar Japan sju gånger mera föda per hektar än Indien, huvudsakligen genom

¹⁾ Översättning ur Newsweek 23 juli 1962.

intensiv gödsling. Sedan är det havet — dess vatten kan destilleras, dess växter skördas.

Även industriellt kan jorden tillfredsställa miljarder människors behov. De gamla skräckhistorierna om att kolet skulle ta slut har i stället tagit slut själva, ty förutsättningarna för atom- och solkraft är nästan utan gräns. Och det finns ännu till stor del orörda järnfyndigheter i Indien, magnesium i Brasilien, tenn under Saharaöknen. En vetenskapsman i Caltech uppskattar att jorden kan försörja 50 miljarder människor — dvs. sjuttionio gånger dess nuvarande befolkning — en annan vetenskapsman där säger att han "kan t. o. m. urskilja medlen för att försörja 100 miljarder". Generalsekreteraren i Sovjets vetenskapsakademi utlovar möjligheten för mänskligheten att slå sig ned på andra planeter redan under nästa generation.

En väg ut ur överbefolkningens dilemma är att tillåta fri immigration av människor från de underutvecklade länderna, precis som européer nu spritt sig över hela världen. Ty stora delar av jorden idag är inte överbefolkade utan underbefolkade. Det jättelika Canada har färre invånare än det lilla Burma, och hela kontinenten Australien har färre människor än staden Tokyo. Det bördiga Argentina har endast 18 invånare per ytenhet mot Nederländernas 340. Större delen av Afrika är relativt tomt. Syd-Rhodesia med omkring 3 miljoner människor uppskattar att det lätt skulle kunna försörja 50 miljoner. Etiopien har stora obrukade områden. Ghana, med jättelika ambitioner, försöker femdubbla sin befolkning från 5 till 25 miljoner. Även Ryssland är underbefolkat. Krusjtjev har sagt att 100 miljoner ytterligare människor "skulle inte vara nog".

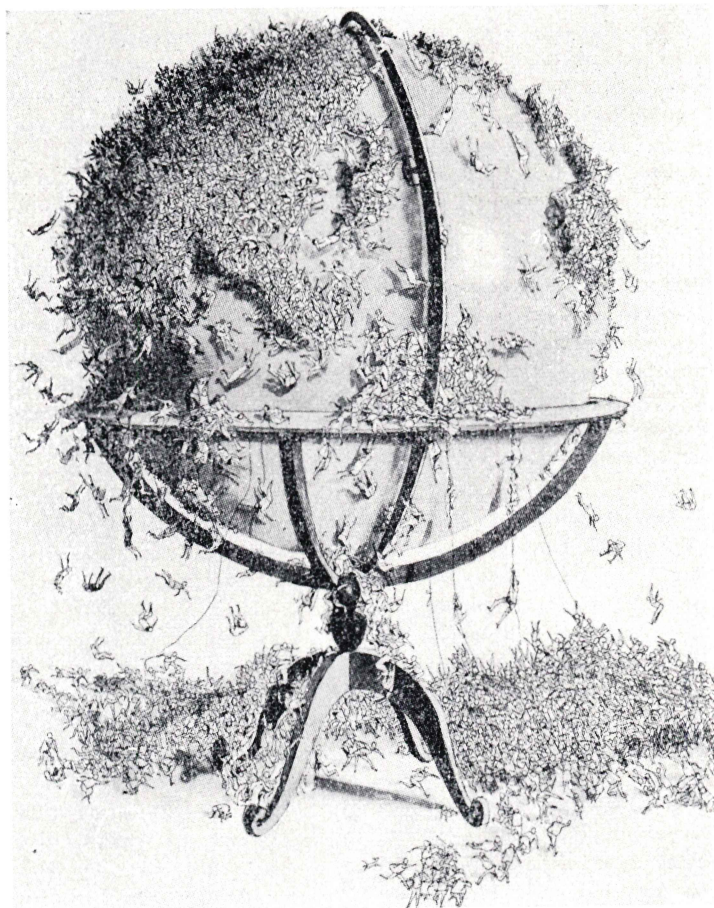
Även innanför gränserna för vissa länder finns det överbefolkade områden — och tomma. De indonesiska öarna Java och Madura har

cirka 15 gånger så många människor per ytenhet som det närbelägna Sumatra. Men när de indonesiska myndigheterna försökte uppmuntra omflyttning, visade det sig kosta 250 dollar per familj. Att flytta 1 miljon indonesier varje år skulle kosta mer än omslutningen av hela statsbudgeten. Även Nasser hoppades en gång att kunna flytta människor inom Arabrepublikens olika länder, men fann att de 1.500 dollar per familj som flyttningen skulle kosta hellre borde investeras i industrin. Ännu djupare ligger hindret på grund av rasfördomar: halvtomma nationer som Australien och Canada stoppar de flesta färgade immigranter och Storbritannien stoppade helt nyligen fri im-

migration från sitt mångrasiga samväld.

Den enda verkliga lösningen anser många samhällsplanerare vara födelsekontroll, som av förre direktören för UNESCO, Sir Julian Huxley, definieras som "en nödvändig förutsättning för allt som kan kallas framsteg och framåtskridande i mänsklig utveckling". Dock, trots allt predikande under en hel generation, fortsätter människor att producera fler barn än de kan försörja.

En av huvudorsakerna är den romersk-katolska kyrkan. Inte obehagligt att begränsa familjerna genom den "rytmiska metoden" motsätter sig kyrkan kraftigt varje contraception "i strid med natu-

ren". Detta är säkerligen en faktor som bidrar till att ge det katolska Latinamerika det högsta födelsetalet i världen (4,1 procent). "Om våra två sista folkräkningar är riktiga" klagade en ämbetsman i Dominikanska republiken, "så är tiden för havandeskap här tre månader." Katolska länder i Europa har dock jämförelsevis låga födelsetal (2,1 procent i Spanien). Och de flesta andra religioner motsätter sig inte födelsekontroll.

Det traditionella accepterandet av stora familjer är utbrett och svårt att bryta. Många muhammedaner anser att barn är en oundviklig "gåva från Allah" och många hinduer upprepar Mahatma Gandhis konstaterande att "utan önskan om avkomma är varje förening ett brott". Inte mindre betydelsefull är stoltheten och prestige inom stora familjer.

I det praktiska livet, där den mänskliga arbetskraften ännu på många håll är den drivande kraften i ett primitivt samhälle, anser många föräldrar i Asien och Afrika att deras myriader av barn är nödvändiga som arbetskraft på åkrarna, som försvarare i släktfejder och som en säkerhet för ålderdomen. "Att predika födelsekontroll i ett underutvecklat land är ett skämt", säger en amerikansk sociolog. En mexikansk expert formulerar det så: "Latinamerika kan inte uppnå högre levnadsstandard utan födelsekontroll men vi kan inte uppnå födelsekontroll utan en högre levnadsstandard."

Ett kraftigt hinder både för födelsekontroll och bättre levnadsstandard är helt enkelt okunnighet. En undersökning nyligen i Indien visade att endast en halv eller en procent någonsin hade hört talas om födelsekontroll. Det är för att ändra på allt detta som allt fler nationer försöker övervinna traditionella vanor genom att anamma födelsekontroll i samhällspolitiken. Sex av dessa stater har också satt upp problemet på Förenta Natio-

nernas föredragningslista för debatt i höst.

Japan var pionjären i dessa ansträngningar, först med en lag 1948 som tillåter abort (åtminstone en miljon aborter utföres årligen), sedan med ett födelsekontrollprogram som lyckades genomföra användandet av contraceptiska medel bland 50 procent av befolkningen, mot tidigare 5 procent. Nedgången av födelsekurvan blev så stark (från 3,4 procent till 1,7) att japanska samhällsplanerare redan börjar oroa sig för arbetskraftsbrist under 70-talet.

Indien började en födelsekontrollkampanj omedelbart när det blev oberoende och den löpande femårsplanen placerar den "i centrum för den planerade utvecklingen". Med en årlig budget på 21 miljoner dollar innefattar programmet i dag 4.300 kliniker för familjeplanering runt om i landet. Alla förkunnar: "Fördröj inte det första barnet, ha inte så bråttom med det andra, skaffa inte alls det tredje." Samhället har satt stopp för barnäktenskap genom att sätta den lagliga minimigränsen till 18 år för flickors giftermål.

Kommunist-Kina, vars uppskattade befolkningstillväxt av 15 miljoner per år dominerar världsbilden i detta avseende, har betraktat de japanska framstegen med blandade känslor. Kina startade födelsekontroll 1956 men förkastade den inom två år, möjligen som ett resultat av arbetarklassens motstånd eller möjligen emedan Marx's teorier proklamerar mänsklig arbetskraft som måttstocken på rikedom. Men nyligen, under pressen av tre dåliga skördar och utbredd hungersnöd, har Peking försiktigt börjat varna för att tidiga äktenskap är orsak till mycket ont, från dålig bestomme till psykisk undermålighet. En kampanj är nu på väg mot äktenskap som ingås mer på grund av personliga känslor än på grund av landets behov. Dess förespråkare säger att ingen fader skall vara

yngre än 26 år, ingen moder yngre än 23.

Med samma osäkerhet har Nasser i Egypten länge motsatt sig födelsekontroll, men förkunnade i våras: "I år har vi ökat vår folkmängd med 800.000 människor, Gud välsigne dem. Men vi kan inte fortsätta på detta sätt. Jag anser det vara statens plikt att tillråda befolkningen födelsekontroll."

Men de flesta underutvecklade länder har endast börjat att prova åtgärder för födelsekontroll. Sydkorea, som har vuxit från 21,5 miljoner till 26 miljoner sedan 1955, startade först förra hösten ett program "för att upplysa allmänheten". Chile, med en ökning från 6,7 till 8 miljoner under samma period, har nyligen tillsatt "en statlig kommitté" för att studera problemen, det första steget i denna riktning som tagits i Sydamerika. "Många familjer har inte rätt att ha barn ty de har barn som djur" säger en hälsovårdstjänsteman. Och Pakistans president betecknar befolkningsökningen som "vårt problem nummer ett" och har vänt sig till Washington: "Vi litar på er att Ni skall ägna ert intresse och edra resurser åt detta problem."

President Kennedy har tagit upp frågan mycket offentligt. När han proklamerade "the Alliance for Progress" förklarade han att "miljoner män och kvinnor lider dagligen av hunger och fattigdom och varje dag som befolkningsökningen springer i kapp den ekonomiska förbättringen är det alltjämt risk för låg levnadsstandard." Men när det blir fråga om födelsekontroll har presidenten framhållit att Förenta Staternas regering aldrig har varit dess förespråkare vare sig hemma eller i Europa och "det skulle vara det största psykologiska misstag för oss att förfäktas begränsning av svarta eller bruna eller gula nationer, vars befolkning inte ökar fortare än Förenta Staternas. De måste själva nå fram till

beslut i dessa frågor baserade på egna experiment och bedömanden.”

I bakgrunden finns Draper-rapporten från 1959, en hjälp-undersökning ledd av presidentens speciella rådgivare William H. Draper Junior, som rekommenderade att Förenta staterna skulle uppmuntra födelsekontroll. President Eisenhower går inte med på att Mr. Kennedy, så som en departements-expert uttryckte det, har ”tagit upp Draper-rapporten ur papperskorgen, dammat av den och lagt den på hyllan.”

I själva verket anser Kennedy att Förenta Staterna varken skall upp-

muntra eller motsätta sig födelsekontroll men vara villig att beakta varje framställning om hjälp. Officiellt har ingen nation anhängit om Förenta Staternas hjälp (och endast Indien har vänt sig till Förenta Nationerna). Men inofficiellt och indirekt är Förenta Staterna aktiva. De hjälper en mängd nationer att insamla mera adekvata data om sina befolkningsproblem. De uppmuntrar Ford- och Rockefeller-stiftelsernas födelsekontrollprojekt i Indien. De statliga sjukvårdsinstitutionerna utför forskningsarbete beträffande födelsekontrollteknik.

För den närmaste framtiden har

man att vänta en kombination av insatser för främjande av ekonomisk utveckling jämsides med arbetet för en utbredd upplysning beträffande födelsekontroll. Men båda dessa aktiviteter är synnerligen långsamma processer. Och varje ögonblick kommer tre nya barn till världen. Innan man hinner kalla dessa vid namn har ytterligare tre stycken fötts. Detta är den företeelse bland människorna som Julian Huxley har kallat ”det viktigaste problemet i vår tid, säkerligen mera allvarligt i det långa loppet än frågan om krig eller fred.”

STERILISERINGSAPPARATER

för el- och ångdrift

KVALITET — DRIFTSÄKERHET

Instrumentautoklav typ IA för snabbsterilisering vid 140° C av instrument och mindre textilier, försedd med automatik för ångsterilisering, torkning och kylning. Oberoende av vattentrycket.

Standarddimensioner inv. Ø 300 x 600 mm. Kan även levereras med dimensioner inv. Ø 375 x 600 mm. Denna storlek tillverkas också som disk- och steriliseringsautoklav.

GETINGE MEKANISKA VERKSTADS AB

Getinge. Tel. Halmstad 035/544 20

Försäljningskontor i Stockholm, tel. 010/61 17 07

Göteborg, tel. 031/16 24 84

Malmö, tel. 040/176 00

